

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
дисципліни
“ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА ПІДПРИЄМСТВА”
(для бакалаврів)

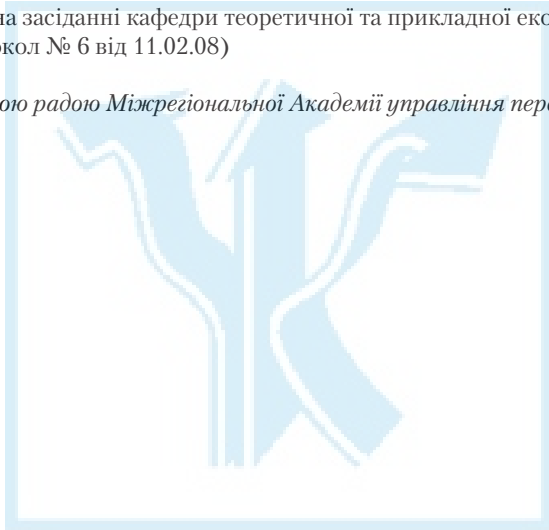
МАУП

Київ
ДП «Видавничий дім «Персонал»
2009

Підготовлено доцентом кафедри теоретичної та прикладної економіки
О. А. Діденко

Затверджено на засіданні кафедри теоретичної та прикладної економіки
МАУП (протокол № 6 від 11.02.08)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

МАУП

Діденко О. А. Навчальна програма дисципліни “Теорія і практика підприємства” (для бакалаврів). — К.: ДП «Вид. дім «Персонал», 2009. — 30 с.

Навчальна програма містить пояснювальну записку, тематичний план, зміст дисципліни “Теорія і практика підприємства”, вказівки до виконання контрольної роботи, завдання для контрольних робіт, питання для самоконтролю, а також список літератури.

© Міжрегіональна Академія
управління персоналом (МАУП), 2009
© ДП «Видавничий дім «Персонал», 2009

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Соціально-економічні перетворення, що відбуваються в українській економіці зокрема, та суспільстві загалом, потребують усвідомлення широким колом фахівців різних напрямів теоретичних засад функціонування підприємства та особливостей його практичної діяльності в сучасних умовах господарювання.

Навчальна дисципліна “Теорія і практика підприємства” орієнтована на студентів освітньо-кваліфікаційного рівня “бакалавр” спеціальності “Соціологія” і покликана ознайомити майбутніх соціологів з усім комплексом питань господарської діяльності підприємства в сучасній економіці України, сформувати уявлення про місце та значення підприємств як в економічному, так і суспільному розвитку.

Мета вивчення дисципліни — опанування студентами прийомами та методами організації підприємницької діяльності, системи господарювання інноваційного типу для прийняття економічно обґрунтованих рішень з управління підприємством, підвищення його ефективності та конкурентоспроможності.

Основні завдання дисципліни:

- з’ясування сутності підприємництва;
- висвітлення видів і організаційно-правових форм підприємницької діяльності;
- ознайомлення з теоретичними підходами щодо визначення підприємства як суб’єкта ринкової економіки;
- ознайомлення з процесом започаткування нового підприємства та його реструктуризацією;
- оволодіння основними методами розрахунку ефективності використання ресурсів підприємства;
- розкриття шляхів формування конкурентоспроможності підприємства.
- оволодіння сучасними методами управління підприємством та дослідження середовища його функціонування;
- ознайомлення із стратегіями конкурентної поведінки підприємства;
- оволодіння навичками складання планів підприємницької діяльності, зокрема, бізнес-планів;
- розкриття сутності інноваційно-інвестиційних процесів у сучасній економіці;

- ознайомлення із зарубіжним досвідом та вітчизняною практикою управління підприємствами.

Засвоєння дисципліни “Теорія і практика підприємства” ґрунтується на знаннях, набутих у процесі вивчення певних дисциплін, насамперед економічної теорії; водночас матеріал є основою для подальшого поглиблення знань з окремих напрямів організації господарської діяльності в інших дисциплінах.

Результатом вивчення курсу є отримання студентами систематизованих знань, умінь їх використовувати в процесі аналітичної роботи та прийняття управлінських рішень. Для досягнення цього результату цикл аудиторних навчальних занять повинен обов’язково доповнюватися вивченням навчальної літератури, підручників, довідників, методичних посібників, що містять конкретні практичні вправи, тести, завдання з вузлових питань курсу “Теорія і практика підприємства”.

Обов’язковим є також постійне оновлення знань правового забезпечення підприємництва, законодавчого і нормативного регулювання господарської діяльності.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
дисципліни
“ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА ПІДПРИЄМСТВА”

№ пор.	Назва змістових модулів і тем
1	2
	Змістовий модуль I. Теоретичні основи підприємницької діяльності
1	Теорія підприємництва
2	Нормативно-правове регулювання підприємницької діяльності
	Змістовий модуль II. Загальні засади функціонування підприємства
3	Теоретичні основи функціонування підприємства
4	Види підприємств, їх організаційно-правові форми
5	Середовище господарювання підприємств. Маркетингова діяльність
6	Менеджмент підприємства

1	2
7	Змістовий модуль III. Ресурси підприємства Персонал, мотивація та оплата праці
8	
9	Змістовий модуль IV. Організація діяльності підприємства та її результати Інвестування та бізнес-планування
10	
11	
12	
	Разом годин: 162

ЗМІСТ
дисципліни
“ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА ПІДПРИЄМСТВА”

Змістовий модуль I. Теоретичні основи підприємницької діяльності

Тема 1. Теорія підприємництва

Історія виникнення і сутність підприємництва. Підприємливість, підприємець, підприємництво. Еволюція терміна “підприємництво”. Внесок Р. Кантільйона, Ж. Б. Сея, А. Сміта, Д. Рікардо, Дж. Б. Кларка, Й. Шумпетера у розвиток теорії підприємництва. Сучасне розуміння підприємництва. Роль підприємництва у розвитку ринкової системи господарювання. Підприємницький потенціал як четвертий фактор виробництва. Співвідношення понять “підприємництво” і “бізнес”, “підприємець” і “власність”, “менеджер” і підприємець”.

Підприємництво як сучасна форма господарювання і як тип господарської діяльності поведінки. Об’єкти підприємницької діяльності. Функції підприємництва. Підприємець як суб’єкт економічного процесу. Суб’єкти підприємницької діяльності. Роль і значення підприємництва в економіці. Підприємництво у трансформаційній економіці. Ринкова економіка як економіка вільного підприємництва. Мале підприємництво у сучасній економіці.

Основні принципи підприємництва. Економічні, політичні, соціальні, психологічні умови формування та розвитку підприємництва в економіці України. Види підприємницької діяльності. Виробниче,

фінансове, комерційне, консультаційне підприємництво. Моделі підприємництва: класична та інноваційна. “Нова комбінація” факторів виробництва Й. Шумпетера.

Соціальний статус підприємця. Відповідальність підприємця. Соціальна та юридична відповідальність. Діяльність підприємців. Ділові якості підприємця. Ефективність і корисність діяльності підприємця. Професійна культура підприємницької діяльності. Призначення культури підприємництва.

Організаційно-економічні форми підприємництва. Одноосібні володіння, партнерство, корпорація як основні форми здійснення підприємницької діяльності в економічно розвинених країнах. Переваги та недоліки основних організаційно-правових форм підприємництва. Добровільні об'єднання підприємницьких структур.

Література [1; 4–9; 11; 12; 15; 16; 18; 19; 21–26; 32; 33; 36; 39]

Тема 2. Нормативно-правове регулювання підприємницької діяльності

Господарський кодекс України як основний документ, що регулює діяльність підприємств в Україні.

Інші законодавчі та нормативно-правові акти, які регулюють підприємницьку діяльність в Україні.

Обмеження згідно із законодавством України щодо здійснення підприємництва. Ліцензія. Порядок отримання ліцензій. Законодавство України щодо ліцензування підприємницької діяльності в Україні.

Господарські товариства: з обмеженою відповідальністю, з додатковою відповідальністю, повні, командитні товариства, акціонерні товариства відкритого та закритого типу. Правове забезпечення діяльності підприємницьких структур.

Література [4–9; 11; 12; 15; 16; 18; 19; 21–26; 32; 33; 36; 39]

Змістовий модуль II. Загальні засади функціонування підприємства

Тема 3. Теоретичні основи функціонування підприємства

Сутність підприємства, його ознаки та функції. Напрями діяльності підприємства.

Теорії фірми: неокласична, трансакційна, фінансова.

Пошук підприємницької ідеї, джерела ідей. Методи пошуку підприємницької ідеї: методи індивідуального творчого пошуку, методи активізації пошуку. Оцінка нових бізнес-ідей. Вибір типу та організаційно-правової форми підприємства. Обґрунтування цілей діяльності підприємства.

Література [1–6; 9; 11; 12; 14–18; 21–26; 39]

Тема 4. Види підприємств, їх організаційно-правові форми

Цілі і завдання створення підприємства. Підприємство як господарча система і форма реалізації підприємництва.

Класифікація підприємств: за сферами діяльності; за формами власності; за чисельністю працюючих; юридичним статусом та формами господарювання.

Об'єднання підприємств: асоціації, корпорації, консорціуми, концерни та ін. Тенденції розвитку підприємств та їх об'єднань в сучасних умовах.

Порядок створення нового підприємства. Техніко-економічне обґрунтування та розробка бізнес-плану. Визначення складу засновників підприємства. Розробка засновницьких документів. Статут та установчий договір. Державна реєстрація суб'єктів підприємницької діяльності. Послідовність кроків щодо реєстрації підприємства у місцевих органах влади та інших контролюючих організаціях. Управління новим підприємством. Стадії розвитку підприємницької фірми.

Література [1; 2; 8; 9; 12; 14–17; 21; 39]

Тема 5. Середовище господарювання підприємств. Маркетингова діяльність

Формування підприємницького середовища. Зовнішнє та внутрішнє середовище діяльності підприємства. Макро- та мікросередовище. Вплив природних, демографічних, науково-технічних, економічних, екологічних, політичних та міжнародних чинників на діяльність підприємства. Конкурентне середовище діяльності підприємства, його вплив на стратегію підприємства. Постачальники та посередники, їх вплив на функціонування підприємства. Споживачі та контактні аудиторії.

Внутрішнє середовище функціонування підприємства. Виробнича та соціальна діяльність підприємства.

Маркетинговий менеджмент як сучасний тип управління підприємством. Складові маркетингового комплексу підприємства. Маркетингові дослідження ринкового середовища.

Література [1; 10; 14; 19; 43; 44]

Тема 6. Менеджмент підприємства

Структура підприємства. Поняття і вплив структури підприємства на ефективність його функціонування. Виробнича структура підприємства. Чинники, що визначають виробничу структуру. Типи виробничої структури. Характеристика загальної структури підприємства.

Розвиток менеджменту як науки. Загальне поняття про управління підприємством. Підприємець-власник і підприємець-менеджер. Значення управління в підприємницькій діяльності.

Загальні та специфічні функції менеджменту. Планування, організація, мотивація та контроль як функції управління підприємством. Принципи управління підприємством. Поняття про методи управління. Переваги та недоліки економічних, організаційно-розпорядчих (адміністративних) та соціально-психологічних методів управління.

Організаційна структура управління підприємством. Типи організаційних структур управління, їх переваги та недоліки. Вибір ефективної організаційної структури управління.

Література [1; 2; 4; 14–17; 28; 39; 42; 46]

Змістовий модуль III. Ресурси підприємства

Тема 7. Персонал, мотивація та оплата праці

Поняття трудових ресурсів, кадрів, персоналу підприємства. Категорії персоналу. Особливості структури персоналу різних типів підприємств.

Визначення показників чисельності працівників. Оптимізація структури та чисельності працівників підприємства. Кадрова політика. Система формування та підготовки кадрів для підприємства. Форми перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів. Політика працевлаштування та сприяння зайнятості.

Продуктивність праці. Методи визначення та розрахунку продуктивності праці. Класифікація факторів зростання продуктивності праці.

Поняття оплати праці. Функції заробітної плати в сучасній економіці. Форми та системи заробітної плати. Основна і додаткова оплата праці. Сучасна державна політика оплати праці.

Мінімальна заробітна плата. Тарифна та нетарифна системи оплати праці. Участь працівників підприємства в його прибутках (доходах). Характеристика та ефективність окремих систем участі працівників у прибутках. Зарубіжний та вітчизняний досвід участі працівників у прибутках та власності приватизованих підприємств.

Поняття мотивації та стимулювання персоналу. Змістовні теорії мотивації. Процесуальні теорії мотивації. Система мотивації персоналу на підприємстві: структура та ефективність.

Людський капітал. Інтелектуальна власність у підприємницькій діяльності.

Література [2; 3; 12–18; 24; 33; 34; 38; 39; 48]

Тема 8. Капітал, виробничі фонди та нематеріальні ресурси підприємства

Капітал як економічна категорія. Співвідношення понять “капітал” та “фонди”. Виробничі та невиробничі фонди підприємства.

Характеристика виробничих фондів, іншого майна. Виробничі фонди, їх складові. Характерні ознаки та визначення основних і оборотних фондів як економічних категорій. Майно (матеріальні цінності) соціального призначення.

Класифікація, структура та оцінка основних виробничих фондів. Видова (технологічна) та вікова структура основних фондів. Оцінка основних фондів за первісною, відновною та залишковою вартістю.

Відтворення основних виробничих фондів. Характеристика процесу відтворення основних фондів. Фізичне (матеріальне) та економічне спрацювання основних фондів. Техніко-економічне старіння засобів праці та його наслідки. Амортизація основних фондів. Норми амортизації основних фондів. Методи амортизації. Ремонт основних виробничих фондів. Види ремонту. Джерела фінансування ремонтних робіт.

Виробнича потужність. Поняття та види виробничої потужності. Фактори, що впливають на виробничу потужність. Визначення потужності підприємства.

Ефективність використання та відтворення основних виробничих фондів і потужностей. Економічне та соціальне значення підвищен-

ня ефективності відтворення та використання основних виробничих фондів. Показники ефективності. Шляхи підвищення ефективності використання основних виробничих фондів, потужностей.

Оборотні фонди. Елементний склад оборотних фондів. Характеристика виробничих запасів, напівфабрикатів власного виготовлення, незавершеного виробництва, витрат майбутніх періодів. Показники та шляхи кращого використання сировини, матеріалів, палива тощо.

Нематеріальні ресурси та нематеріальні активи підприємства.

Література [2; 3; 12–17; 20–22; 25; 26; 28; 29; 38; 39; 48; 51]

Змістовий модуль IV. Організація діяльності підприємства та її результати

Тема 9. Інвестування та бізнес-планування

Специфіка інвестиційної діяльності в підприємстві. Інвестиції як економічне явище та їх класифікація. Система відбору найбільш ефективних і конкурентоспроможних нововведень. Інвестиційна привабливість. Показники ефективності інвестиційного проекту.

Механізм залучення інвестицій. Лізинг як форма фінансової підтримки підприємства. Механізм лізингової угоди. Лізинговий кредит. Венчурний капітал. Особливості залучення іноземних інвестицій. Організація конкурсів інвестиційних проектів за участю іноземних партнерів. Методика складання бізнес-плану інвестиційного проекту.

Бізнес-планування: зміст і структура. Функції бізнес-плану. Визначення потенціалу фірми. Маркетингове планування. Варіанти складання бізнес-плану. Організація планово-договірної роботи. Порядок складання і види договорів. Формування виробничих програм.

Література [2; 11; 12–16; 21; 22; 26; 28; 39; 40; 47]

Тема 10. Конкурентоспроможність та інноваційна діяльність

Якість продукції (послуг) як економічна категорія. Показники і методи оцінки якості продукції (послуг). Поняття й визначення рівня конкурентоспроможності продукції вітчизняних підприємств на ринку. Технічні, організаційні та соціальні заходи для підвищення

якості й конкурентоспроможності продукції вітчизняних товаровиробників.

Конкурентоспроможність підприємницької діяльності і показники її виміру. Конкурентні можливості. Методи аналізу загальної ситуації в галузі та конкуренції в ній. Дія конкурентних сил. Визначення сильних і слабких сторін. Врахування зовнішніх загроз і можливостей.

Загальна характеристика та окремі види інноваційних процесів. Науково-технічний прогрес, основні його напрями. Автоматизація і комп'ютеризація виробництва (процесів управління).

Технічний розвиток підприємства. Оцінка та показники технічного розвитку. Організаційні нововведення, форми та види. Вплив організаційних нововведень на ефективність діяльності підприємства.

Ефективність нововведень. Показники економічного ефекту від впровадження технічних нововведень, технологій, засобів та предметів праці та споживання. Особливості оцінки ефективності організаційних нововведень.

Стандартизація продукції.

Інновації як фактор економічного зростання фірми. Інноваційна стратегія: сутність та різновиди. Науково-технічний, економічний і ринковий інноваційний ефект.

Структура та механізм інноваційного процесу. Класифікація інноваційних підприємств.

Література [2; 3; 6; 11–17; 21; 22; 26; 39–41; 43–45; 47]

Тема 11. Ефективність діяльності підприємства

Стратегічний та операційний аналіз підприємницької діяльності. Аналіз підсумків діяльності, витрат, ефективності і конкурентоспроможності. Аналіз продукту на ринках збуту. Побудова уявлень про систему бізнес-процесів. SWOT-аналіз. Аналіз впливу факторів зовнішнього середовища непрямого впливу. Створення ефективної структури підприємницького потенціалу.

Мета, завдання та зміст аналізу фінансового стану фірми. Інформаційне забезпечення оцінки фінансового стану. Прийоми та методи аналізу фінансового стану. Аналіз і моделі управління фінансами підприємства.

Розрахунок ключових фінансових співвідношень та показників. Показники оцінки майнового стану. Оцінка ліквідності та плато-

спроможності. Показники оцінки фінансової стійкості. Розрахунок показників рентабельності та прибутковості. Ділова активність і методи її виміру. Показники акціонерного капіталу. Комплексна оцінка фінансового стану підприємства.

Загальна характеристика витрат як комплексного економічного показника. Класифікація витрат на виробництво за окремими ознаками: ступенем однорідності, зв'язком з обсягом виробництва, способом обчислення на одиницю продукції. Собівартість продукції як показник ефективності виробництва.

Поняття, роль і функції ціни. Види цін та сфери їх застосування. Методологія ціноутворення. Цінова політика підприємства.

Прибуток і доход як основні показники фінансових результатів діяльності підприємства. Джерела формування загальної величини прибутку (доходу). Валовий прибуток (доход) та чистий прибуток (доход). Розподіл чистого прибутку на підприємстві. Рентабельність як відносний показник ефективності діяльності підприємства. Обчислення рентабельності виробничих фондів; сукупних активів; власного (акціонерного) капіталу.

Економічна сутність ефективності виробництва, господарської діяльності підприємства. Характеристика видів ефективності. Принципи формування системи показників ефективності діяльності. Система показників ефективності виробництва: узагальнювальних, ефективності використання, персоналу, виробничих фондів, фінансових коштів. Вимірювання економічної ефективності ресурсів і витрат. Класифікація чинників зростання ефективності виробництва за різними ознаками: видами витрат і ресурсів; напрямками розвитку та вдосконалення виробництва; місцем в реалізації, у системі управління виробництвом. Внутрішні та зовнішні чинники.

Література [1–4; 12–17; 21; 22; 25–29; 35; 37–40; 46; 51]

Тема 12. Реструктуризація підприємства

Банкрутство підприємств. Внутрішні та зовнішні причини виникнення неплатоспроможності підприємств. Фіктивне, приховане та навмисне банкрутство.

Реструктуризація: поняття, завдання та етапи. Форми реструктуризації підприємств: корпоративна, фінансова, продуктова, виробничо-технологічна, організаційно-управлінська. Проект реструктуризації підприємства.

Санація (фінансове оздоровлення) підприємств, шляхи її здійснення. Особливості державної підтримки у проведенні санації підприємств.

Література [1; 4; 15; 16; 21; 22; 26; 30; 39; 40; 45; 49; 50]

ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Активною формою самостійної роботи студентів з дисципліни “Теорія і практика підприємства” є контрольна робота. Мета контрольної роботи — поглибити та розширити спектр знань студентів у галузі теорії та практики господарювання підприємств на основі вивчення окремих аспектів їх функціонування та аналізу конкретних господарських ситуацій. Виконання контрольної роботи повинно сформувати уміння опрацьовувати спеціалізовану літературу, нормативно-правову базу діяльності підприємств в Україні, статистичні матеріали.

Контрольну роботу з курсу студент виконує за одним із 10 варіантів, який обирає самостійно за останньою цифрою номера своєї залікової книжки. Кожний варіант контрольної роботи містить два теоретичних та п'ять тестових питань. Теоретичні питання потребують складання плану відповіді та ґрунтовного викладу матеріалу з використанням як навчальної, так і періодичної літератури. Відповіді на тестові питання потребують короткого, стислого змістовного обґрунтування (кілька речень) зробленого вибору щодо варіанта відповіді. Тестові питання містять лише один варіант відповіді, що є найбільш точною та повною.

Вимоги до виконаної контрольної роботи стосуються:

- теоретичного рівня роботи, який характеризується повнотою та глибиною розкриття проблеми на сучасному рівні розвитку економічної науки, аналізом та систематизацією різних думок та підходів до досліджуваної проблеми;
- правильності та обґрунтованості відповідей на тестові питання;
- грамотності та дотримання вимог щодо оформлення роботи.

Контрольна робота виконується державною мовою загальним обсягом — не більше ніж 20 сторінок друкованого тексту (гарнітура Times New Roman, кегль 12, міжрядковий інтервал — 1,5). На титульній сторінці обов'язково зазначається назва навчальної дисципліни, номер варіанта контрольної роботи, прізвище студента та шифр його

навчальної групи. Контрольна робота починається з плану, а завершується списком літератури.

Контрольна робота вважається зарахованою, якщо розкриті теоретичні питання і дано правильні та обґрунтовані відповіді принаймні на 3 з 5 тестових питань.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

Варіант 1

Дайте відповідь на питання:

1. Сучасні теорії підприємництва (П. Друкер, Г. Піншот).
2. Контроль якості на підприємствах України.

Тести

1. Не можуть бути об'єктом підприємництва в Україні такі види діяльності:

- а) промислове виробництво засобів виробництва;
- б) виробництво предметів споживання;
- в) торгівля;
- г) виробництво зброї.

2. Встановлена державою мінімальна заробітна плата — це:

- а) рекомендована нижня межа індивідуального доходу;
- б) розмір прожиткового мінімуму;
- в) показник, на основі якого визначається динаміка заробітної плати у країні;
- г) нижня межа заробітної плати працівника будь-якого підприємства в країні.

3. Моральне зношування основного капіталу характеризує:

- а) втрата фізичних якостей засобів виробництва у процесі експлуатації;
- б) старіння якісно-функціональних параметрів та втрата частини вартості засобів праці внаслідок НТП;
- в) руйнування елементів основного капіталу під впливом сил природи;
- г) вихід із ладу деяких приладів внаслідок виробничої аварії.

4. Система стратегічних цілей підприємства найбільше пов'язана із:

- а) стадіями життєвого циклу підприємства;
- б) рівноважною ринковою ціною на вироблену продукцію;

- в) ступенями розвитку інфраструктури ринку;
- г) податковою політикою держави.

5. *Підприємство, засноване на власності відповідної територіальної громади, називається:*

- а) колективним;
- б) комунальним (муніципальним);
- в) орендним;
- г) державним.

Варіант 2

Дайте відповідь на питання

1. Розвиток малого бізнесу в Україні.
2. Стратегічний і операційний аналіз підприємницької діяльності.

Тести

1. *До оборотного капіталу належить:*
 - а) вартість виробничих споруд;
 - б) вартість верстатів;
 - в) вартість предметів праці та витрати на оплату найманих працівників;
 - г) вартість знарядь праці.
2. *Найбільший особистий ризик характерний для учасників:*
 - а) повного товариства;
 - б) товариства з обмеженою відповідальністю;
 - в) змішаного (командитного) товариства;
 - г) товариства з додатковою відповідальністю.
3. *Дайте відповідь, яку систему оплати праці доцільно використовувати на підприємстві, якщо праця робітників на ньому не піддається нормуванню, а керівництво підприємства прагне створити робітникам мотиви для якісного виконання ними своїх обов'язків:*
 - а) просту погодинну;
 - б) пряму відрядну;
 - в) відрядно-преміальну або відрядно-прогресивну;
 - г) погодинно-преміальну.
4. *Будівельне підприємство є об'єктом малого бізнесу в Україні, якщо чисельність працюючих на ньому становить не більш як:*
 - а) 100 осіб;
 - б) 200 осіб;

- в) 50 осіб;
- г) 15 осіб.

5. *Організаційна структура управління показує:*

- а) ступінь централізації та децентралізації функцій управління;
- б) кількість і види ланок управління на кожному його рівні;
- в) застосування мотиваційних чинників у діяльності організації;
- г) правильно вказано — п. а, в.

Варіант 3

Дайте відповідь на питання

- 1. Сучасна кадрова політика на підприємстві.
- 2. Економічна безпека підприємства.

Тести

1. *Малі підприємства за законодавством України визначаються за:*

- а) обсягом виробництва;
- б) чисельністю працюючих;
- в) величиною отриманого прибутку;
- г) усі відповіді правильні.

2. *Головним критерієм поділу капіталу на основний і оборотний є:*

- а) величина вартості капіталу;
- б) сфера функціонування капіталу;
- в) спосіб перенесення вартості на новостворений продукт;
- г) усі відповіді неправильні.

3. *Визначте, при якій системі оплати праці розцінка встановлюється не на кожну операцію окремо, а на весь обсяг роботи:*

- а) колективній системі оплати;
- б) акордній;
- в) погодинно-преміальній.

4. *Номінальну заробітну плату характеризує:*

- а) дивіденди на акції;
- б) заробітна плата в поточному грошовому вираженні.
- в) премія за ризик;
- г) підприємницький дохід.

5. *Підставою для оголошення підприємства банкрутом є:*

- а) отримання збитків від основного виду діяльності;
- б) стійка неплатоспроможність;
- в) неотримання прибутку у звітному періоді.

Варіант 4

Дайте відповідь на питання

1. Зарубіжний досвід управління людськими ресурсами.
2. Сертифікація, її значення. Сучасні міжнародні системи сертифікації.

Тести

1. *До основного капіталу належить:*
 - а) вартість сировини;
 - б) вартість знарядь праці;
 - в) вартість предметів праці;
 - г) усі відповіді правильні.
2. *Здібності до підприємництва — це:*
 - а) здатність удосконалювати засоби виробництва;
 - б) здатність раціонально об'єднувати всі фактори виробництва в єдиний процес виробництва;
 - в) здатність залучати позичковий капітал для виробництва;
 - г) здатність організувати виробництво нових видів продукції.
3. *Найбільш повно витрати виробництва характеризує:*
 - а) амортизація засобів праці у процесах їх виробничого споживання;
 - б) виробниче споживання предметів праці при створенні товарної продукції;
 - в) вартість усіх витрачених ресурсів на виробництво відповідних товарів;
 - г) витрати на наймання робітників та менеджерів.
4. *Визначте, що відбувається з натурально-речовою формою основних фондів у процесі їх експлуатації:*
 - а) нічого не відбувається;
 - б) вона споживається;
 - в) переноситься на продукцію, що виготовляється.
5. *Дайте відповідь, чи може нарахована заробітна плата бути нижчою встановленого державного мінімального рівня:*
 - а) може, якщо не відпрацьована повна місячна норма робочого часу;
 - б) не може;

- в) може, якщо підприємство-роботодавець є монополістом продукції, що випускається;
- г) може, якщо підприємство-роботодавець є монополістом на ринку робочої сили.

Варіант 5

Дайте відповідь на питання

1. Відтворення основних фондів на підприємствах України.
2. Цілі і способи досягнення конкурентоспроможності.

Тести

1. Постійні витрати – це:

- а) витрати на одиницю продукції;
- б) приріст витрат на додаткову одиницю продукції;
- в) витрати, що зростають із збільшенням обсягів виробництва;
- г) витрати, що зменшуються із збільшенням обсягу виробництва;
- д) витрати, що залишаються незмінними із зміною обсягів виробництва.

2. Реальною заробітною платою є:

- а) заробітна плата і премія;
- б) заробітна плата і відпускні;
- в) заробітна плата за основним місцем роботи та за сумісництвом;
- г) кількість товарів та послуг, які можна придбати за номінальну заробітну плату.

3. Визначте, чи розрізняються поняття “основні фонди підприємства” та “матеріально-технічна база підприємства”:

- а) так, друге поняття значно вужче;
- б) так, перше поняття значно вужче;
- в) ні, дані поняття ідентичні

2.4. Дайте відповідь, яку систему оплати праці доцільно використовувати в структурному підрозділі підприємства, де добре організовано нормування праці і можливий облік виробітку і понад встановленої норми.

- а) відрядно-преміальну або відрядно-прогресивну;
- б) просту погодинну;
- в) пряму відрядну;
- г) погодинно-преміальну.

5. Точніше відображає сутність підприємства таке визначення:

- а) підприємство — це відокремлена економічна структура, яка здійснює виробництво або реалізацію товарів та послуг з метою отримання прибутку;
- б) підприємство — це господарська одиниця, яка бере участь у поділі праці;
- в) підприємство — це самостійна економічна структура, яка діє у певній системі суспільного поділу праці.

Варіант 6

Дайте відповідь на питання

- 1. Патентування та ліцензування підприємницької діяльності.
- 2. Проблеми соціального захисту працівників підприємств різних форм власності.

Тести

- 1. Корпорації від партнерств відрізняються тим, що:
 - а) належать до товариств з обмеженою відповідальністю;
 - б) їх капітал утворюється на пайових засадах;
 - в) рішення приймають ті, хто вніс пай;
 - г) право голосу мають лише дійсні члени;
 - д) капітал утворюється у грошовій формі та поділяється на однакові за номінальною величиною неподільні паї у вигляді акцій.
- 2. Визначте, що не являється безпосередньо об'єктом державного регулювання в економіці:
 - а) заохочення прогресивних зрушень у галузевих і регіональних структурах та підтримка експорту;
 - б) регулювання зайнятості населення та обмеження безробіття;
 - в) визначення місця і ролі кожної підприємницької структури в системі суспільного поділу праці;
 - г) стимулювання економічного зростання та антикризове і анти-монопольне регулювання.
- 3. При ліквідації підприємства насамперед задовольняються борги:
 - а) перед бюджетом та компенсуються витрати на відновлення навколишнього середовища;
 - б) перед працівниками підприємства та акціонерами;
 - в) перед кредиторами.

4. *Залишкова вартість основних фондів відображає:*

- а) можливу ціну продажу основних фондів;
- б) різницю між відновлювальною і первісною вартістю основних фондів;
- в) ще не перенесену на вироблену продукцію, послуги частину їх вартості.

5. *Визначте, при якій системі оплати праці виробіток робітника в межах норми оплачується за звичайними відрядними розцінками, а додатковий виробіток — за підвищеними відрядними розцінками:*

- а) при погодинно-преміальній;
- б) при акордній;
- в) при відрядно-прогресивній.

Варіант 7

Дайте відповідь на питання

- 1. Маркетингові дослідження ринкового середовища.
- 2. Оцінка фінансово-економічного стану підприємства: напрями та показники.

Тести

1. *Змінні витрати виробництва — це фактори:*

- а) зміни обсягу випуску продукції;
- б) ціна яких нестабільна;
- в) що не залежить від зміни обсягу випуску продукції;
- г) ціна яких контролюється державою.

2. *Ознака, за якою підприємство належить до групи малих підприємств:*

- а) розмір статутного фонду;
- б) розмір отриманого прибутку;
- в) чисельність працюючих.

3. *Визначте, який із показників характеризує ефективність використання основних фондів:*

- а) фондвіддача;
- б) коефіцієнт зносу;
- в) коефіцієнт відновлення.

4. *Нормативи витрат праці на виробництво продукції розробляються:*

- а) державою;

- б) самостійно кожним підприємством;
- в) кожною ланкою підприємства окремо.

5. Підприємство втрачає права юридичної особи і вважається ліквідованим з моменту:

- а) втрати власної печатки;
- б) виключення з державного реєстру;
- в) визнання банкрутом;
- г) створення ліквідаційної комісії.

Варіант 8

Дайте відповідь на питання

1. Форми і системи оплати праці в сучасній економіці України.
2. Інноваційна стратегія підприємства.

Тести

1. Постійними витратами виробництва називаються фактори:
 - а) що визначаються розмірами фірми;
 - б) що не змінюють попит на певний товар;
 - в) з постійною ціною;
 - г) розмір яких фіксований при різних обсягах випуску продукції.
2. Визначте, кого із перелічених суб'єктів не можна вважати підприємцями:
 - а) власника кафе;
 - б) фермера;
 - в) власника простих акцій;
 - г) власника облігацій державної позики.
3. Відновлювана вартість основних фондів визначає:
 - а) ще не перенесену на вироблену продукцію частину їх вартості;
 - б) вартість відтворення основних фондів у сучасних умовах виробництва;
 - в) вартість закупівлі основних фондів.
4. Мікросередовище впливає на діяльність підприємства:
 - а) безпосередньо (прямо);
 - б) опосередковано;
 - в) через законодавчі акти;
 - г) через створення об'єднання підприємств.

5. Визначте, до якого виду належить підприємство, якщо воно у власності приватної особи, що наймає для роботи на ньому інших осіб:

- а) сімейне;
- б) індивідуальне;
- в) державне;
- г) приватне.

Варіант 9

Дайте відповідь на питання

1. Вибір стратегії конкурентної поведінки.
2. Основні напрями соціальної діяльності сучасного виробничого підприємства.

Тести

1. У довгостроковому періоді усі витрати:
 - а) змінні;
 - б) постійні;
 - в) середні;
 - г) усі відповіді правильні.
2. Основними елементами тарифної системи є:
 - а) єдиний тарифно-кваліфікаційний довідник, тарифна сітка, тарифні ставки;
 - б) тарифна сітка, тарифні ставки та коефіцієнти, штатний розклад;
 - в) обидві відповіді правильні.
3. Підприємство вважається іноземним, якщо в його статутному фонді питома вага іноземної інвестиції становить:
 - а) 10 %;
 - б) 100 %;
 - в) 50 %;
 - г) 33 %.
4. Формування навичок відповідального ставлення до праці, розробки ефективного стилю управління та досягнення високої культури відносин між керівником і підлеглими є метою методів управління:
 - а) економічних;
 - б) соціально-психологічних;
 - в) організаційно-розпорядчих;
 - г) керівних.

5. Зміна структури населення за віковими групами є чинником середовища діяльності підприємства:

- а) макросередовища;
- б) конкурентного;
- в) мікросередовища;
- г) політико-правового.

Варіант 10

Дайте відповідь на питання

1. Державна політика ціноутворення в Україні.
2. Обґрунтування і вибір стратегії зниження витрат на підприємствах.

Тести

1. *Обігові фонди являють собою:*
 - а) предмети праці, що беруть участь у виробничому процесі та переносять свою вартість на вартість виробленої продукції;
 - б) засоби та предмети праці, що має підприємство та використовує у виробничому процесі;
 - в) предмети та засоби праці, які беруть участь тільки в одному виробничому циклі, за який повністю переносять вартість на вартість виробленої продукції.
2. *Під трудовими ресурсами слід розуміти:*
 - а) населення, яке безпосередньо зайняте у виробництві;
 - б) частину населення певного регіону, яка має необхідний рівень професійної підготовки та знаходиться у відповідному віці;
 - в) усе населення регіону.
3. *Виробничі потужності підприємства характеризують:*
 - а) наявне діюче виробниче обладнання усіх виробничих підрозділів;
 - б) запланований обсяг виробництва продукції;
 - в) максимально можливий обсяг випуску продукції при повному використанні виробничого обладнання.
4. *Підприємницька діяльність не може бути припинена на такій підставі:*
 - а) з власної ініціативи підприємця;
 - б) у разі закінчення терміну дії ліцензії;
 - в) на підставі рішення суду;
 - г) на підставі рішення місцевого органу влади.

5. Створення тимчасових проектних груп передбачає така організаційна структура:

- а) дивізійна;
- б) матрична;
- в) лінійна;
- г) функціональна.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Еволюція теорії підприємництва.
2. Підприємництво як сучасна форма господарювання і як тип господарської діяльності поведінки. Функції підприємництва.
3. Умови здійснення підприємницької діяльності. Підприємництво у трансформаційній економіці.
4. Нормативно-правове регулювання підприємницької діяльності в Україні.
5. Види підприємницької діяльності. Моделі підприємництва: класична та інноваційна.
6. Організаційно-економічні форми підприємництва.
7. Сутність підприємства, його ознаки та функції.
8. Фірма та підприємство. Теорії фірми.
9. Класифікація підприємств, їх об'єднання.
10. Порядок створення нового підприємства.
11. Зовнішнє середовище діяльності підприємства.
12. Внутрішнє середовище діяльності підприємства.
13. Основні концепції та стратегії маркетингу.
14. Виробнича структура підприємства. Чинники, що визначають виробничу структуру. Типи виробничої структури.
15. Менеджмент підприємства. Функції управління.
16. Сучасні та традиційні принципи менеджменту.
17. Організаційно-розпорядчі методи управління, особливості їх застосування.
18. Економічні методи управління, їх ефективність.
19. Соціально-психологічні методи управління, їх переваги та недоліки.
20. Організаційна структура управління підприємством.
21. Продуктивність праці. Значення нормування праці на підприємстві.
22. Сутність і функції заробітної плати.

23. Державна політика оплати праці.
24. Класифікація, структура та оцінка основних виробничих фондів.
25. Відтворення основних виробничих фондів.
26. Оборотні фонди, їх елементний склад та показники ефективності використання
27. Якість продукції як економічна категорія. Показники і методи оцінки якості продукції (послуг).
28. Конкурентоспроможність підприємницької діяльності і показники її виміру.
29. Науково-технічний прогрес. Інноваційні процеси.
30. Ефективність нововведень. Показники економічного ефекту від впровадження технічних нововведень.
31. Витрати виробництва: економічна сутність та класифікація.
32. Собівартість продукції як показник ефективності виробництва.
33. Поняття, роль, функції та види цін. Цінова політика підприємства.
34. Прибуток і доход як основні показники фінансових результатів діяльності підприємства.
35. Економічна сутність ефективності виробництва. Система показників ефективності виробництва.
36. Банкрутство підприємств. Внутрішні та зовнішні причини.
37. Реструктуризація: поняття, завдання та етапи.
38. Форми реструктуризації підприємств.
39. санація (фінансове оздоровлення) підприємств, шляхи її здійснення.
40. Інвестиції як економічне явище та їх класифікація.
41. Реальні інвестиції, їх сутність, види та планування.
42. Бізнес-планування: зміст і структура.
43. Мета, завдання та зміст аналізу фінансового стану фірми.
44. Розрахунок ключових фінансових співвідношень та показників.
45. Форми та системи оплати праці.
46. Організація планово-договірної роботи на підприємстві.
47. Маркетинговий комплекс підприємства.
48. Змістовні теорії мотивації.
49. Процесуальні теорії мотивації.
50. Система мотивації персоналу на підприємстві

51. Інтелектуальна власність у підприємницькій діяльності.
52. Виробнича потужність підприємства: поняття, види, визначення.
53. Нематеріальні ресурси та нематеріальні активи підприємства.
54. Методика складання бізнес-плану інвестиційного проєкту.
55. Інновації як фактор економічного зростання фірми.
56. Структура та механізм інноваційного процесу. Класифікація інноваційних підприємств.
57. Особливості акціонерної форми об'єднання капіталів.
58. Малий бізнес у сучасній економіці. Державна підтримка малого бізнесу.
59. Господарські товариства (партнерства) як організаційно-правова форма підприємництва. Переваги та недоліки різних видів товариств.
60. Етика та культура у підприємницькій діяльності. Соціальна відповідальність підприємця.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. *Акулов В. Б., Рудаков М. Н.* Теория организации: Учеб. пособие. — Петрозаводск: ПетрГУ, 2002. — 185 с.
2. *Бондар Н. М.* Економіка підприємства. — К.: А. С. К., 2004.
3. *Бондарь Н. Н.* Экономика предприятия: Учеб. пособие для студ. вузов / Пер. И. П. Бойко, С. В. Валдайцева, К. Рихтер. — К.: МАУП, 2007. — 432 с.
4. *Бусыгин А. В.* Предпринимательство. Основной курс: Учеб. для вузов. — М.: ИНФРА-М, 1997. — 608 с.
5. *Бутук А. И.* Экономическая теория: Учеб. пособие. — К.: Вікар, 2000. — 646 с.
6. *Варналій З. С., Сизоненко В. О.* Основи підприємницької діяльності: Підруч. для учнів 10–11 кл. загальноосвітніх шкіл, ліцеїв та гімназій. — К.: Знання України, 2004. — 403 с.
7. *Варналій З. С.* Правове регулювання малого підприємництва в Україні. — К.: Ін-т приватного права і підприємництва АПРН України, 1997. — 68 с.
8. *Васенко В. К., Комісар С. Б., Малікова І. В. та ін.* Основи малого бізнесу і підприємницької діяльності. — Суми: ВАТ СОД вид-во “Козацький вал”, 2002. — 185 с.

9. *Господарський Кодекс України*. Офіційний текст. — К.: Кондор, 2004.
10. *Дмитрієв І. А.* Соціально-економічні аспекти підприємницької діяльності / Харків. нац. автомоб.-дор. ун-т. — Х.: ВД “ІНЖЕК”, 2007. — 200 с.
11. *Дратвер Б. Л., Закатнов Д. О., Мачуський В. В. та ін.* Основи підприємницької діяльності: Навч. посіб. — Кіровоград: Поліграф.-вид. центр “ІМЕКС-ЛТД”, 2004. — 223 с.
12. *Економіка підприємства* / За заг. ред. С. Ф. Покропивного. — К.: КНЕУ, 2001.
13. *Економіка підприємства: Зб. практич. задач і конкретних ситуацій* / За ред. С. Ф. Покропивного. — К.: Вид-во КНЕУ, 2000.
14. *Економіка підприємства: Навч. посіб.* / Н. М. Бондар, В. Є. Воротін, О. А. Гаєвський та ін.; Ред. А. В. Калина — К.: МАУП, 2006. — 352 с.
15. *Економіка підприємства: Навч. посіб.* / П. В. Круш, В. І. Подвігіна, Б. М. Сердюк та ін. — К.: Ельга-Н: КНТ, 2007. — 780 с.
16. *Економіка підприємства: Навч. посіб.* / За ред. А. В. Шегди. — К.: Знання, 2006.
17. *Економіка підприємства: Підручник* / Ред. С. Ф. Покропивний. — 2-ге вид., переробл. і допов. — К.: КНЕУ, 2005. — 528 с.
18. *Економічна теорія: Політична економія: Підручник* / За ред. В. Д. Базилевича. — 2-ге вид. — К.: Знання-Прес, 2003.
19. *Іванюта С. М.* Підприємництво та бізнес-культура: Навч. посіб. / С. М. Іванюта, В. Ф. Іванюта. — К.: ЦУЛ, 2007. — 288 с.
20. *Круш П. В., Подвігіна В. І., Клименко О. В.* Капітал та основні засоби підприємства: Навч. посіб. — К.: ЦНЛ, 2005. — 168 с.
21. *Макаровська Т. П., Бондар Н. М.* Економіка підприємства: Навч. посіб. — К.: МАУП, 2003. — 304 с.
22. *Мочерний С. В., Устенко О. А., Чеботар С. І.* Основи підприємницької діяльності: Навч. посіб. — К.: Вид. центр “Академія”, 2005. — 279 с.
23. *Основи економічної теорії: Навч. посіб.* / За ред. Ю. Н. Ніколенка. — Ч. 3. Підприємництво в ринковій економіці. — К.: НМК ВО. — 1992. — 232 с.
24. *Основи економічної теорії: Підручник* / За ред. А. А. Чухна. — К.: Вища шк. — 2001. — 606 с.

25. *Основи підприємницької діяльності*: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / А. П. Шаповалов (ред.). — Вінниця: Міленіум, 2007. — 436 с.
26. *Покропивний С. Ф., Колот В. М.* Підприємництво: стратегія, організація, ефективність: Навч. посіб. — К.: КНЕУ, 1998.
27. *Положення* про типовий бізнес-план: Затв. наказом Фонду держ. майна України від 26 трав. 1994 р. № 301 // Держ. інформ. бюл. про приватизацію. — 1994. — № 11. — С. 54–63.
28. *Примак Т. О.* Економіка підприємства: Навч. посіб. — 4-те вид., переробл. і допов. — К.: Вікар, 2006. — 219 с.
29. *Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні*: Закон України від 16.07.99 № 996-XIV // *Голос України*. — 1999. — 7 верес.
30. *Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом*: Закон України від 14.05.92 // *ВВР України*. — 1992. — № 31.
31. *Про власність*: Закон України від 07.02.91 № 697-XII // *ВВР України*. — 1991. — № 20.
32. *Про господарські товариства*: Закон України від 19.09.91 № 1576-XII // *Держ. інформ. бюл. про приватизацію*. — 1992. — № 2.
33. *Про колективні договори і угоди*: Закон України // *Закони України*. — К.: Ін-т законодавства, 1997. — Т. 6.
34. *Про оплату праці*: Закон України від 24.03.95 № 108/95 // *ВВР України*. — 1995. — № 17.
35. *Про оподаткування прибутку підприємств*: Закон України від 28.12.94 № 335/94 // *ВВР України*. — 1995. — № 4.
36. *Про підприємництво*: Закон України // *ВВР України*. — 1991. — № 14.
37. *Про ціни і ціноутворення*: Закон України від 03.12.90 № 507-XII // *ВВР України*. — 1990. — № 52.
38. *Савицька Г. В.* Економічний аналіз діяльності підприємства: Навч. посіб. — 3-тє вид., випр. і допов. — К.: Знання, 2007. — 668 с.
39. *Сизоненко В. О.* Сучасне підприємництво: Довідник. — К.: Знання-Прес, 2003. — 379 с.

Додаткова

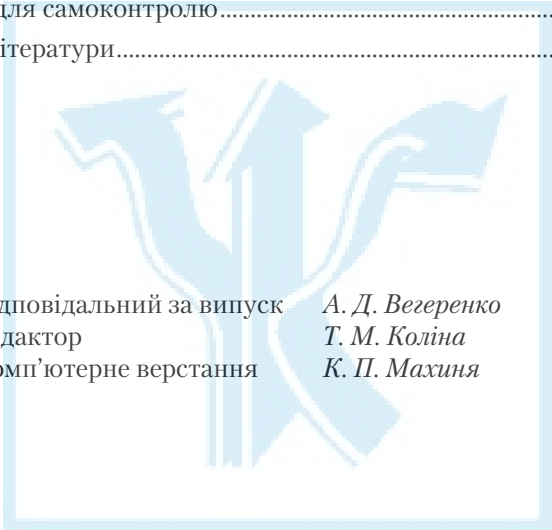
40. *Афанасьєв М. В., Селезньова Г. О.* Стратегія підприємства: Навч.-метод. посіб. — Х.: ВД “ІНЖЕК”, 2007. — 272 с.

41. *Должанський І. З., Загорна Т. О.* Конкуренентоспроможність підприємства: Навч. посіб. — К.: ЦНЛ, 2006. — 384 с.
42. *Жданов С. А.* Основы теории экономического управления предприятием: Учебник. — М.: Финпресс, 2000.
43. *Портер Майкл Е.* Конкурентная стратегия: Методика анализа отраслей и конкурентов / Пер. с англ. И. Минервина. — М.: Альпина Бизнес Букс, 2005. — 452 с.
44. *Примак Т. О.* Маркетинг: навч. посіб. — 2-ге вид., випр. і допов. — К.: МАУП, 2007. — 228 с.
45. *Тоцький В. І., Лаврененко В. В.* Організаційний розвиток підприємства: Навч. посіб. — К.: КНЕУ, 2005. — 247 с.
46. *Турило А. М., Кравчук Ю. Б., Турило А. А.* Управління витратами підприємства: Навч. посіб. — К.: ЦНЛ, 2006. — 120 с.
47. *Управління інвестиційною діяльністю промислового підприємства в конкурентному середовищі.* — Л.: Новий Світ, 2006. — 176 с.
48. *Управління ресурсами підприємства:* Навч. посіб. / Під ред. Ю. М. Воробйова і Б. І. Холода. — К.: ЦНЛ, 2004. — 288 с.
49. *Управління фінансовою санацією підприємства:* Навч. посіб. / За ред. М. О. Данилюк, В. І. Савича. — К.: ЦНЛ, 2006. — 320 с.
50. *Чернявський А. А.* Антикризисное управление: Учеб. пособие. — К.: МАУП, 2000.
51. *Шило В. П., Верхоглядова Н. І. та ін.* Аналіз фінансового стану виробничої та комерційної діяльності підприємства: Навч. посіб. — К.: Кондор, 2005. — 240 с.

МАУП

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	3
Тематичний план дисципліни “Теорія і практика підприємства”	4
Зміст дисципліни “Теорія і практика підприємства”	5
Вказівки до виконання контрольної роботи.....	13
Завдання для контрольних робіт.....	14
Питання для самоконтролю.....	24
Список літератури.....	26

Відповідальний за випуск *А. Д. Вегеренко*
Редактор *Т. М. Коліна*
Комп'ютерне верстання *К. П. Махія*

Зам. № ВКЦ-3785

Підп. до друку 15.01.09. Формат 60×84/16. Папір офсетний.
Друк ротативний трафаретний. Умов.-друк. арк. 1,74. Обл.-вид. арк. 1,59.
Наклад 30 пр.

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП

ДП «Видавничий дім «Персонал»
03039 Київ-39, просп. Червонозоряний, 119, літ. XX
*Свідоцтво про внесення до Державного реєстру
суб'єктів видавничої справи ДК № 3262 від 26.08.2008*